KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 24. juni 2003

om støtteordningen » Delstaten Berlins fælles retningslinjer for anvendelsen af erhvervsfremmemidler«, som Tyskland påtænker at gennemføre

(meddelt under nummer K(2003) 1867)

(Kun den tyske tekst er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2004/125/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88 stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med disse artikler ([1]), og

ud fra følgende betragtninger:

1. SAGSFORLØB

(1) Ved brev af 14. december 1998 anmeldte Tyskland i medfør af EF-traktatens artikel 88, stk. 3, »Delstaten Berlins fælles retningslinjer for anvendelsen af erhvervsfremmemidler« som påtænkt støtteordning til Kommissionen. Ved brev af 9. marts 1999 fremsendte Tyskland yderligere oplysninger.

(2) Ved brev af 18. maj 1999 underrettede Kommissionen Tyskland om sin beslutning om at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, vedrørende denne påtænkte støtteordning.

(3) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ([2]). Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til den omhandlede støtteordning inden en måned fra offentliggørelsen af beslutningen.

(4) Ved brev af 17. juni 1999 fremsatte Tyskland sine kommentarer. Kommissionen har ikke modtaget bemærkninger fra interesserede parter.

(5) Ved brev af 26. juli 1999 tog Kommissionen i forbindelse med undersøgelsen af den 28. rammeplan for støtteordningen »Gemeinschaftsaufgabe Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur« spørgsmålet op om, hvorvidt en flytning af virksomheder som led i regionalfremmeforanstaltninger kan modtage støtte, idet den henviste til den procedure, der skulle besluttes her.

(6) Ved brev af 28. oktober 1999 gjorde Tyskland rede for sin holdning til flytning af virksomheder inden for rammerne af den foreliggende procedure.

(7) Den 27. marts 2000, 2. maj 2001 og 5. oktober 2001 fandt der drøftelser sted på arbejds- og politisk niveau mellem repræsentanter for Tyskland og Kommissionen.

(8) Ved brev af 10. maj 2001 anmodede Kommissionen på grundlag af drøftelsen af 2. maj 2001 om yderligere oplysninger.

(9) Ved brev af 27. juni 2001 og 6. juli 2001 fremsendte Tyskland en udtalelse herom.

(10) Ved brev af 9. august 2002 anmodede Tyskland om en afsluttende beslutning med henvisning til den i artikel 7, stk. 6, i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 i EF-traktaten ([3]) (i det følgende benævnt: procedureforordningen) nævnte frist, som udgør 18 måneder fra procedurens indledning til vedtagelsen af en afsluttende beslutning.

([1]) EFT C 340 af 27.11.1999, s. 64.
([2]) Se fodnote 1.
([3]) EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.

(11) Ved skrivelse af 24. februar 2003 rykkede Tyskland på ny for en afsluttende beslutning, idet det gjorde gældende, at det allerede ved sit brev af 9. august 2002 havde påberåbt sig procedureforordningens artikel 7, stk. 7. Tyskland pegede på, at brevet af 24. februar 2003 også skulle forstås som en opfordring i medfør af EF-traktatens artikel 232, stk. 2, for dermed at skabe forudsætningen for en undladelsesklage i medfør af EF-traktatens artikel 232.

(12) Ved brev af 27. februar 2003 meddelte Kommissionen Tyskland, at da Tysklands brev af 9. august 2002 kun påberåber sig procedureforordningens artikel 7, stk. 6, blev det opfattet som en generel henvisning til 18 måneders fristen, men derimod ikke som en anmodning i henhold til procedureforordningens artikel 7, stk. 7. Kommissionen meddelte endvidere, at det nu var Tysklands brev af 27. februar 2003, der skulle betragtes som en anmodning i medfør af procedureforordningens artikel 7, stk. 7.

2. BESKRIVELSE AF DEN PÅTÆNKTE STØTTEORDNING I DEN FORM, DEN HAVDE PÅ TIDSPUNKTET FOR PROCEDURENS INDLEDNING ([4])

2.1. Ordning, form og tildeling af midler

(13) Sagens genstand er de fælles retningslinjer for anvendelsen af erhvervsstøttemidler i Berlin (Gemeinsame Richtlinien für den Einsatz von Wirtschaftsförderungsmitteln) (i det følgende benævnt: GemRL), som er baseret på §§ 23 og 44 i delstatens budgetbekendtgørelse (Landeshaushaltsordnung). Støtten ydes i form af tilskud. Ordningen, i henhold til hvilken tilskuddet beløber sig til 3 067 751 EUR om året ([5]), finansieres udelukkende af delstatens budget.

2.2. Mål, støttemodtagere og ordningens gyldighedsperiode

(14) I henhold til nr. II, pkt. 3, stk. 1 og 2, i GemRL gennemfører delstaten Berlin offentlige foranstaltninger — ud over bysanerings- og udviklingsopgaver — i medfør af den tyske byggelov (Baugesetzbuch) (i det følgende benævnt: BauGB), nemlig byggeforanstaltninger, rydning af grunde samt andre byfornyelses- og udviklingsforanstaltninger. Formålet med denne ordning er at give virksomheder, som på grund af offentlige foranstaltninger må flytte deres virksomhed eller foretage betydelige bygningsmæssige ændringer af det eksisterende forretningssted, et incitament til at blive i Berlin. Derved skal det forhindres, at virksomheder på grund af offentlige foranstaltninger tvinges til at nedlægge deres driftssted eller forlade byen. GemRL omfatter virksomheder uanset størrelse og branche, som i deres egenskab af ejer, bebyggelsesberettiget, lejer eller forpagter erhvervsmæssigt udnytter jord eller bygninger, som skal inddrages til brug for en sådan foranstaltning. Virksomheder i vanskeligheder kan ikke modtage støtte under ordningen, som skal gælde til ultimo 2008 ([6]).

2.3. Forudsætninger for tilskud

(15) I henhold til nr. II, pkt. 3, stk. 3, i GemRL er det en forudsætning for at modtage støtte, at den offentlige foranstaltning er den eneste eller væsentligste grund til, at der gribes ind i den erhvervsmæssige virksomhed. De tilskud, der kommer til udbetaling, skal udelukkende tjene til at videreudvikle og/eller bevare virksomheden i Berlin (nr. II, pkt. 4, stk. 1a), i GemRL). Bevarelsen af virksomheden skal være i samfundets interesse (nr. II, pkt. 4, stk. 1b), i GemRL). Projekter, for hvilke en omstilling eller ændring alene eller primært sker af erhvervsmæssige grunde eller er foreskrevet ved lov, kan ikke modtage støtte (nr. II, pkt. 4, stk. 4, i GemRL). Tyskland slog fast, at støtten kun ydes supplerende til andre erstatningskrav svarende til en opvejning af ulempen (nr. II, pkt. 2, i GemRL samt Tysklands brev af 9. marts 1999).

2.4. Støtteberettigede omkostninger

2.4.1. *Støtteberettigede bruttoomkostninger*

(16) Berøres en virksomhed af en offentlig foranstaltning, kan der opstå to forskellige tilfælde. Tilfælde 1: Hele den erhvervsmæssigt udnyttede jord skal bruges til den offentlige foranstaltning, og virksomheden skal flytte sit forretningssted (omstilling af driften). Tilfælde 2: En del af den erhvervsmæssigt udnyttede del skal bruges til den offentlige foranstaltning, og virksomheden skal foretage betydelige ændringer af det eksisterende forretningssted (betydelige bygningsændringer). Med udgangspunkt i denne sondring opstiller ordningen følgende støtteberettigede omkostninger:

(17) Ved en omstilling af driften (tilfælde 1) opregnes der til slut i ordningen følgende punkter:

a) Omkostninger til nedrivning og genopbygning af driftsudstyr og inventar (nr. II, pkt. 5, stk. 2, i GemRL);

([4]) Med hensyn til den senere præcisering henvises til afsnit 4 i nærværende beslutning (kommentarer fra Tyskland).

([5]) Meddelelse fra Tyskland af 14.12.1998, pkt. 15. Meddelelsen angiver endvidere beløbet i DEM (6 mio. DEM).

([6]) Beslutningen om at indlede proceduren er fejlbehæftet, i og med at den som slutdato for ordningen anfører »ultimo 2006«.

b) Omkostninger til flytning (herunder forsikring) af driftsudstyr, inventar og varebeholdninger (nr. II, pkt. 5, stk. 2, i GemRL);

c) Omkostninger til etablering i den nye bygning (nr. II, pkt. 5, stk. 2, i GemRL), dvs.

— nødvendige ændringer af bygningen, som ikke forøger denne genstands handelsværdi og/eller

— ved nybygning omkostninger til bygningen og/eller

— de nødvendige udenomsanlæg;

d) Udgifter som følge af det hidtidige driftsudstyrs og/eller inventars manglende anvendelighed (nr. II, pkt. 5, stk. 2, i GemRL);

e) Tilskud til administrationsgebyrer, der skal betales i tilfælde af afvigelser fra bygningsreglementet, forudsat at det er en ubetinget nødvendighed at afvige herfra for at tilpasse de nye anlæg til de tekniske krav (nr. III, pkt. 6, i GemRL).

f) Myndighederne kan gøre tilskud til ovennævnte omkostninger betinget af, at der ved planlægningen, udførelsen og afregningen af virksomhedens flytning er indhentet ekstern ekspertbistand. I tilfælde af flytning af virksomheden er også omkostningerne til eksperter støtteberettiget (nr. II, pkt. 5, stk. 8 og 9, i GemRL).

g) Såfremt de inden for rammerne af ordningen ydede tilskud er momspligtige, kan der gives refusion for den del af momsen, der vedrører tilskuddet (nr. II, pkt. 5, stk. 10, i GemRL).

(18) I tilfælde af betydelige omkostninger til ændring af bygningen (tilfælde 2) kan der ske betaling af bygningsomkostninger og dermed forbundne omkostninger (nr. II, pkt. 5, stk. 5, i GemRL), samt den under betragtning 17, litra g), beskrevne momsrefusion.

2.4.2. *Støtteberettigede nettoomkostninger*

(19) Tyskland forklarede, at de støtteberettigede nettoomkostninger fremkommer ved at trække følgende poster fra de støtteberettigede bruttoomkostninger:

a) eventuelle direkte eller indirekte kompensationsgodtgørelser, som udbetales i forbindelse med en offentlig foranstaltning i medfør af offentlig ret eller privatret og/eller

b) eventuelle salgsprovenuer og/eller

c) eventuel investeringsstøtte i henhold til Investitionszulagengesetz 1999 og/eller

d) eventuelle overskud af et ejendomssalg (hvis en ejendom sælges til en offentligt støttet investor, hvis salgsværdien overstiger handelsværdien, og købsprisen for den nye ejendom samtidig svarer til handelsværdien).

2.5. **Støtteintensitet og støtteloft**

(20) Ordningen giver mulighed for tilskud på indtil 100 % af de støtteberettigede nettoomkostninger (nr. II, pkt. 5, stk. 1, i GemRL). Såfremt en virksomhed imidlertid flytter forretningssted, og etablerer den nye bygninger på det nye forretningssted (se betragtning 17, tilfælde 1, litra c), andet led), er kun indtil 20 % af nettoomkostningerne ved bygningen støtteberettiget (nr. II, pkt. 5, stk. 3, litra c), i GemRL).

(21) Tilskuddet må maksimalt udgøre 75 % af de lønninger, der i gennemsnit er blevet udbetalt i de seneste tre år inden ansøgningen, dog maksimalt ti gange de før tilskudsbevillingen udbetalte lønninger om måneden (nr. II, pkt. 5, stk. 6, i GemRL).

2.6. **Kumulering**

(22) Ordningen indeholder ingen éntydige bestemmelser om kumulering af støtten.

3. **GRUNDE TIL AT INDLEDE PROCEDUREN**

(23) Kommissionen var i sin beslutning om at indlede den formelle procedure kommet til den foreløbige konklusion, at GemRL udgør statsstøtte i medfør af EF-traktatens artikel 87, stk. 1, og at der må sættes et stort spørgsmålstegn ved ordningens forenelighed med fællesmarkedet.

(24) Kommissionen konstaterede foreløbigt, at virksomheder, som påvirkes af de pågældende offentlige foranstaltninger, og som har ret til at modtage kompensation på grundlag af medlemsstatens offentlige ret og/eller privatret, befinder sig i samme situation som enhver anden virksomhed, som ikke er blevet påvirket af en offentlig foranstaltning. De påvirkede virksomheder er således i støtteretlig henseende allerede stillet lige med alle andre virksomheder i fællesmarkedet. Efter Kommissionens foreløbige opfattelse udgør ordningen i GemRL således kun et ekstra incitament for virksomheder, som allerede er etableret i Berlin, til at forblive i Berlin til skade for enhver anden virksomhed i fællesmarkedet, som ønsker at etablere sig i Berlin, og som ikke kan nyde godt af ordningen.

(25) Eftersom Tyskland ikke kom med modargumenter, gik Kommissionen således ud fra, at de sandsynlige støttemodtagere udøver aktiviteter i erhvervssektorer, hvor der hersker konkurrence i fællesmarkedet. Kommissionen konkluderer, at støttemodtagernes position i forhold til konkurrenterne derved ville blive styrket, hvilket ville påvirke samhandelen og fordreje konkurrencevilkårene. Derudover var det Kommissionens opfattelse, at støtte, som påvirker en virksomheds valg af forretningssted, generelt fordrejer konkurrencevilkårene ([7]). Kommission konkluderede, at reglerne for de-minimis-støtte ([8]) ikke finder anvendelse, og at Tyskland ikke har gjort disse gældende.

(26) Kommissionen kom i sin beslutning om at indlede proceduren derfor til det foreløbige resultat, at der foreligger statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1.

(27) I forbindelse med den foreløbige vurdering af GemRL's forenelighed med fællesmarkedet undersøgte Kommissionen EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a) og c), sammenholdt med retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte ([9]) (i det følgende benævnt: de regionale retningslinjer) samt de for små og mellemstore virksomheder (i det følgende benævnt: SMV) på beslutningstidspunktet gældende regler ([10]).

(28) Vestberlin var indtil slutningen af 1999 et regionalstøtteområde som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), med en maksimal støtteintensitet på 43 % brutto (maksimalt 30 % netto), mens Østberlin indtil udgangen af 1999 behandledes som et regionalstøtteområde omfattet at EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a) med en maksimal støtteintensitet på 50 % ([11]). Berlins status fra 2000 som regionalstøtteområde og de dertil svarende maksimale regionalstøttelofter for Berlin lå endnu ikke endegyldigt fast på tidspunktet for beslutningen om at indlede proceduren ([12]).

(29) I forbindelse med den foreløbige undersøgelse af GemRL's forenelighed med fællesmarkedet sondrede Kommissionen mellem støtte til initialinvesteringer og driftsstøtte.

(30) Ved støtte ifølge betragtning 17, tilfælde 1, litra c), andet led, på indtil 20 % af nettoomkostningerne ved bygge- og anlægsarbejdet gik Kommissionen ud fra, at det her drejede sig om støtte til initialinvesteringer. Kommissionen konstaterede, at GemRL ikke indeholdt bestemmelser om overholdelsen af de maksimale regionalstøttesatser, og at en kumulering med anden investeringsstøtte ikke var udelukket. Derudover kom Kommissionen i lyset af det forhold, at GemRL gælder for virksomheder uanset størrelse og erhvervssektor, til det resultat, at retningslinjerne hverken var i overensstemmelse med de på tidspunktet for beslutningen om at indlede proceduren gældende regler for statsstøtte til små og mellemstore virksomheder eller med de specifikke støtteordninger, der er vedtaget i Fællesskabet for visse sektorer. Kommissionen kom således til den konklusion, at der herskede betydelig tvivl om denne støttes forenelighed med fællesmarkedet.

(31) De øvrige regler i GemRL vurderede Kommisssionen foreløbig som driftsstøtte, som kun kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet under visse ekstraordinære omstændigheder for regionalstøtteområder i medfør af EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a). Sådan driftsstøtte kan i henhold til de regionale retningslinjer kun tillades, hvis den er degressiv og tidsbegrænset ([13]), findes velbegrundet på grundlag af dens bidrag til den regionale udvikling og støttens karakter ([14]), og anvendes i områder, for hvilke der gælder særlige støtteordninger (de såkaldt følsomme sektorer). Desuden var Vestberlin på intet tidspunkt og Østberlin kun frem til slutningen af 1999 regionalstøtteområde i medfør af EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a). På dette grundlag kunne Kommissionen ikke konstatere nogen holdepunkter for, at disse ordninger skulle kunne betragtes som forenelige med fællesmarkedet.

4. KOMMENTARER FRA TYSKLAND

(32) Tyskland argumenterede i sin udtalelse af 17. juni 1999 og i sine yderligere udtalelser, at GemRL ikke udgjorde statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1, idet der ikke fandt nogen fordrejning af konkurrencevilkårene sted. Ordningerne under GemRL var udformet som en ren opvejning af en uforudsigelig ulempe, opstået som følge af en offentlig foranstaltning, og lå i øvrigt i forlængelse af andre mulige erstatningskrav. Tyskland gjorde gældende, at de virksomheder, der var påvirket af de offentlige foranstaltninger, i reglen

([7]) Kommissionens beslutning 87/573/EØF (EFT L 347 af 11.12.1987, s. 64), punkt IV, 1.
([8]) På tidspunktet for indledningen af proceduren fandt Kommissionens meddelelse om » de-minimis«-støtte anvendelse (EFT C 68 af 6.3.1996, s. 9).
([9]) EFT C 74 af 10.3.1998, s. 9.
([10]) Kommissionens henstilling vedrørende definitionen af små og mellemstore virksomheder (EFT L 107 af 30.4.1996, s. 4) og Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til små og mellemstore virksomheder (EFT C 213 af 23.7.1996, s. 4).
([11]) Jf. beslutning i N 613/96.
([12]) På grund af de nu foreliggende beslutninger i N 195/99, C 47/99 og N 641/2002 er byen Berlin samt bydelen Brandenburg, som begge tilsammen udgør arbejdsmarkedsregion Berlin, fra 2000 til slutningen af 2006 et støtteområde i henhold til artikel 87, stk. 3, litra c), med en maksimal støtteintensitet på 20 % netto. Denne maksimale støtteintensitet kan udvides med 10 % for SMV. For perioden efter 2007 ligger regionalstøtteområderne og den maksimale støtteintensitet for regionalstøtte endnu ikke fast.

([13]) Se punkt 4.17 i de regionale retningslinjer.
([14]) Se punkt 4.15 i de regionale retningslinjer.

overhovedet ikke, eller i det mindste kun i utilstrækkeligt omfang, havde krav på skadeserstatning fra det offentlige. Denne lakune skulle lukkes med GemRL.

(33) Tyskland gjorde rede for skadeserstatningskrav over for det offentlige som følger: Erstatningskrav ved ekspropriation er forankret i §§ 93 ff. BauGB. Ved fordrivelse fra lejede eller forpagtede objekter indeholder BauGB ingen erstatningskrav overhovedet, når der er tale om korte leje- eller forpagtningsaftaler, og ved lange leje- eller forpagtningsaftaler accepterer loven kun krav svarende til renterne ved mellemfinansieringen. Gennem GemRL, der supplerer denne lov, udvides denne regel i BauGB, idet GemRL også finder anvendelse på korte leje- eller forpagtningsaftaler og derudover yder erstatning helt op til den fulde skade. Tyskland fremførte i den forbindelse, at en stor del af de virksomheder, der var påvirket af de offentlige byggeforanstaltninger i Berlin, kun rådede over korte leje- eller forpagtningsaftaler, som ikke desto mindre typisk for Berlin var særdeles stabile, og normalt blev fornyet igen og igen. Den særlige risiko, som lejere eller forpagtere med korte leje- eller forpagtningsaftaler normalt var udsat for, og som var indbygget i BauGB i kraft af den manglende mulighed for erstatning, eksisterede således i princippet ikke i Berlin. Tyskland fremlagde ikke statistisk dokumentation for de påståede særlige karakteristika for leje- eller forpagtningsaftaler i Berlin. Tyskland anførte videre, at størsteparten af de påvirkede virksomheder i Berlin på grund af den nævnte stabilitet i lejeaftalerne ikke havde foretaget hensættelser i tilfælde af flytning af forretningsstedet som følge af en opsigelse af aftalen, således at eventuelle ydelser i henhold til BauGB alligevel ikke slog til. Derfor måtte man gå ud fra, at GemRL ganske vist udvidede reglerne i BauGB, men at dette imidlertid kunne begrundes i de særlige omstændigheder. Efter Tysklands opfattelse var der for GemRL for så vidt ikke tale om statsstøtte i medfør af EF-traktatens artikel 87, stk. 1, hvorved den i en leje- eller forpagtningsaftale sædvanlige iboende risiko blev udlignet af staten via støtteordninger, men derimod om en velbegrundet opvejning af ulemper uden for en støtteordning.

(34) Tyskland pegede endvidere på, at GemRL ikke finder anvendelse på virksomheder i områder i Berlin, som i BauGB defineres som » byfornyelsesområder« eller » byudviklingsområde«. Flytning af forretningssted eller væsentlige ændringer af bygninger, der skyldes offentlige saneringstiltag i sådanne områder, kan kun omfattes af bestemmelserne i §§ 136 ff. i BauGB sammenholdt med Städtebauförderungsgesetz og gennemførelsesforskrifterne om finansiering af byfornyelsesforanstaltninger. Da GemRL kun gælder for alle øvrige områder, skulle en ensartet behandling af alle virksomheder i Berlin, der er påvirket af offentlige foranstaltninger, således være sikret.

(35) Til præcisering af de forskellige kategorier af støttetilfælde i medfør af GemRL fremsendte Tyskland ved brev af 6. juli 2001 følgende tabel:

Kategorier af tilfælde Retsgrundlag	Erstatningsberettiget andel af de af sagkyndige anerkendte omkostninger i % §§ 93 ff. BauGB	Støtteberettiget del af de af sagkyndige anerkendte omkostninger i % Fælles retningslinjer
1. Virksomheden er ejer af ejendommen	100	0
2. Virksomheden er lejer/forpagter af ejendommen. Der findes fortsat lange leje-/forpagtningsrettigheder		
a) Restløbetid 10 år	100	0
b) Restløbetid 9 år	90	10
c) Restløbetid 8 år	80	20
d) Restløbetid 7 år	70	30
e) Restløbetid 6 år	60	40
f) Restløbetid 5 år	50	50
g) Restløbetid 4 år	40	60
h) Restløbetid 3 år	30	70
i) Restløbetid 2 år	20	80

Kategorier af tilfælde Retsgrundlag	Erstatningsberettiget andel af de af sagkyndige anerkendte omkostninger i % §§ 93 ff. BauGB	Støtteberettiget del af de af sagkyndige anerkendte omkostninger i % Fælles retningslinjer
3. Virksomheden er lejer/forpagter af ejendommen. Der findes kun korte leje-/forpagtningsrettigheder.		
a) Restløbetid 1 år	Rente ved mellemfinansiering	ca. 90
b) Lejeforhold er afsluttet	0	100

(36) Med det formål at præcisere princippet bag den rene opvejning af ulemper gjorde Tyskland desuden rede for, at den støttede virksomhed under GemRL ikke ville blive bedre stillet end sine konkurrenter på grund af støtten, idet især udvidelser og forbedringer i virksomheden ikke var støtteberettiget, og at alle andre finansielle fordele, som ville komme virksomheden til del på grund af flytningen, ville blive modregnet i støtten.

(37) Såfremt Kommissionen skulle fastholde sin opfattelse af, at der er tale om støtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1, argumenterede Tyskland, at GemRL ikke desto mindre var forenelig med fællesmarkedet. I den forbindelse afviste Tyskland i sit brev af 17. juni 1999 i første omgang en kumulering af støtten under GemRL med andre støttemidler, hvis de maksimale regionalstøttelofter derved blev overskredet. Derudover henviste Tyskland endnu engang udtrykkeligt til, at GemRL var et supplement til andre finansieringskilder.

(38) For så vidt angik det af Kommissionen fremførte argument om ulovlig driftsstøtte, henviste Tyskland til dommene fra Retten i Første Instans af 30. april 1998 i sag T-214/95 (Vlaams Gewest mod Kommissionen ([15])) og 8. juni 1995 i sag T-459/93 (Siemens mod Kommissionen ([16])). I henhold hertil er der kun tale om driftsstøtte, hvis formålet er at friholde en virksomhed for omkostninger, som den normalt selv skulle have afholdt i forbindelse med den løbende drift og de normale aktiviteter. Men da GemRL var udformet med det formål at opveje uforudsigelige ulemper, ville disse retningslinjer kun give erstatning for omkostninger, som de af ordningen omfattede virksomheder netop normalt ikke selv skulle afholde. Navnlig var en flytning af forretningssted ikke et udtryk for en beslutning baseret på økonomiske overvejelser i virksomheden, men var derimod en nødvendig følge af offentlige foranstaltninger, der blandt andet skal korrigere byudviklingen på tidspunktet for Berlins deling. GemRL ydede således ikke nogen driftsstøtte.

(39) Kommissionen gjorde sig efter indledningen af den formelle procedure overvejelser om, hvorvidt GemRL ikke også indeholder en målsætning om at forhindre en afvandring af virksomheder fra Berlin-området til Brandenburg, der er en del af arbejdsmarkedsregion Berlin, og hvor der indtil udgangen af 1999 var en højere støtteintensitet. Til Kommissionens argument om, at denne mulige hensigt bortfaldt efter 2000 som følge af de ensartede støttelofter i Berlin og Brandenburg, der er en del af arbejdsmarkedsregion Berlin, svarede Tyskland, at GemRL helt generelt skulle modvirke tabet af sunde virksomheder i Berlin og de dermed forbundne negative virkninger på Berlin som erhvervsområde, f.eks. tab af arbejdspladser og faldende skatteindtægter. Da der her var anvendt delstatsmidler, var støtten gjort betinget af, at virksomheden valgte et nyt forretningssted i Berlin.

(40) Tyskland præciserede samtidig, at miljøovervejelser ikke var nogen primær målsætning i GemRL.

5. VURDERING AF REGLERNE

5.1. Eksistensen af statsstøtte

(41) Kommission skal her undersøge, om GemRL udgør statsstøtte i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 1, som opstiller følgende kriterier for støttens uforenelighed:

a) støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form

b) selektiv udvælgelse af visse virksomheder eller visse produktioner som støttemodtagere

c) begunstigelse af disse virksomheder gennem støtten

d) fordrejning eller trussel om fordrejning af konkurreencevilkårene som følge af begunstigelsen

([15]) Sml. 1998 II, s. 717.
([16]) Sml. 1995 II, s. 1675.

e) påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne gennem ydelse af støtte.

(42) Mens kriterierne i litra a) og b) også efter Tysklands opfattelse utvivlsomt er opfyldt i det foreliggende tilfælde, skal litra c) til e) underkastes en nærmere vurdering.

5.1.1. *Begunstigelse af virksomhederne*

(43) Tyskland argumenterer, at de anmeldte retningslinjer GemRL med hensyn til offentlige foranstaltninger udelukkende gav mulighed for at opveje en uforudsigelig ulempe. Ganske vist var en sådan ulempeopvejning allerede indeholdt i en forbundslov (BauGB, §§ 93 ff.), lige som den eksisterede på basis af privatretten, men alligevel var der forskellige forhold, der ikke blev afdækket. Det var netop i disse tilfælde, som efter Tysklands opfattelse ikke var lovreguleret som følge af en lakune i tysk retspraksis, at GemRL ydede støtte. Eftersom denne støtte således kun rettede op på det, som BauGB eller privatretten havde »glemt«, var der efter Tysklands opfattelse gennem GemRL udelukkende tale om at sidestille de pågældende virksomheder med andre virksomheder, der ikke er påvirket af sådanne offentlige foranstaltninger. Det betyder efter Tysklands opfattelse ikke, at disse virksomheder blev stillet bedre i forhold til konkurrenterne. Følgelig afvises anvendeligheden af EF-traktatens artikel 87, stk. 1.

(44) Kommissionen undersøger disse argumenter fra Tyskland i sammenhæng med spørgsmålet om, hvorvidt de af GemRL omfattede virksomheder har krav på kompensation i medfør af EF-traktatens artikel 87, stk. 1. Hér kommer Kommissionen til den konklusion, at spørgsmålet om, hvorvidt de pågældende virksomheder bliver begunstiget, må besvares bekræftende.

(45) Ved undersøgelsen af spørgsmålet om begunstigelse tager Kommissionen afsæt i den situation, at de offentlige foranstaltninger, som er grundlag for støtte efter GemRL, allerede har fundet sted, og at alle normale erstatningskrav efter offentlig ret (BauGB) og efter privatret allerede er udtømt.

(46) Dermed går GemRL ud over de lovmæssige offentligt-retlige og privatretlige og ud over eventuelle aftalemæssige privatretlige skadeserstatningskrav ([17]) og udgør således en supplerende ydelse. Tyskland kunne under proceduren ikke fremlægge dokumentation for, at de foranstaltninger, der skal gennemføres i Berlin, påfører større eller andre skader end i sammenlignelige tilfælde i andre dele af Tyskland.

(47) Heller ikke det andet, i øvrigt også udokumenterede, argument fra Tyskland, hvorefter de korte leje- eller forpagtningsaftaler ([18]) i Berlin altid har været særligt sikre, kan ændre Kommissionens vurdering i dette spørgsmål. Den dermed forbundne skade — enten den skuffede forventning om ikke at få en ny aftale, eller manglende støtte i tilfælde af førtidig opsigelse eller manglende fornyelse af aftalen — er de typiske konsekvenser af skiftende økonomiske forhold og magtforhold. Det er konsekvenser, som markedsaktørerne i medlemsstaterne normalt selv skal bære. Kommissionen kan heller ikke tilslutte sig Tysklands argument om, at de betalinger, der skal ydes efter GemRL, skulle være udformet med tanke på uforudsigelige ulemper. Opsigelse, førtidig opløsning og ophør af en brugsaftale er risici, som ligger latent i erhvervslivet, og som derfor er forudsigelige.

(48) Kommissionens indtryk af, at GemRL indebærer en begunstigelse, forstærkes ganske betragteligt af, at GemRL gør statens betalinger betinget af, at virksomhederne igen slår sig ned i Berlin. Dermed bliver det klart, at GemRL følger den målsætning at give visse virksomheder en fordel, som andre virksomheder ikke kan nyde godt af, selv om alle er påvirket af de samme foranstaltninger. GemRL's egentlige intention begrænser sig således ikke til en ren og skær opvejning af en ulempe, GemRL har tværtimod det klar regionalpolitiske sigte at fastholde virksomheder i Berlin.

(49) Af alle disse grunde fremgår det, at GemRL indeholder en begunstigelse af de pågældende virksomheder, i det mindste i sammenligning med andre virksomheder i Berlin, som er påvirket af de samme foranstaltninger, men som ikke ønsker at forblive i Berlin, samt i forhold til virksomheder, som er påvirket af tilsvarende foranstaltninger uden for Berlin.

5.1.2. *Konkurrencefordrejning eller trussel om konkurrencefordrejning*

(50) Tyskland argumenterer, at GemRL skal sikre, at de derigennem begunstigede virksomheder fortsat består i samme form som før den offentlige foranstaltning og kan være aktive på fællesmarkedet. Dermed bidrager ordningen til en bevarelse og ikke fordrejning af konkurrencevilkårene.

(51) Der foreligger konkurrencefordrejning, så snart virksomheder, som skal modtage statsstøtte, står i konkurrence med andre virksomheder. Derfor er det i denne sammenhæng kun relevant, om det er påvist, at støttemodtagerne er beskæftiget i et erhverv, hvor der ikke hersker

([17]) Der henvises med hensyn til de offentligt-retlige krav og de videregående ydelser efter GemRL desuden til den af Tyskland fremsendte og i betragtning 35 viste tabel.

([18]) Leje- eller forpagtningsaftaler med en løbetid på under 2 år, også kategori 3 i den i betragtning 35 viste tabel.

konkurrence medlemsstaterne imellem. Det har Tyskland på intet tidspunkt hævdet, endsige dokumenteret. Følgelig kan Kommissionen ikke udelukke, at de potentielle støttemodtagere driver virksomhed inden for import og/eller eksport af varer og/eller tjenesteydelser, og at deres varer og/eller tjenesteydelser konkurrerer med varer og/eller tjenesteydelser fra andre medlemsstater. Gennem statens støtte efter GemRL stilles de begunstigede virksomheder følgelig stærkere i konkurrencen i forhold til andre virksomheder.

(52) Ved brev af 6. juli 2001 fremførte Tyskland, at støtte efter GemRL skal tjene som incitament for virksomheder til at forblive i Berlin. Derfor tillod GemRL kun støtte, såfremt virksomhederne igen slår sig ned i Berlin ([19]). Det er Kommissionens opfattelse, at begunstigende statsstøtte, som påvirker en virksomheds valg af forretningssted, altid fordrejer konkurrencevilkårene ([20]). I det konkrete tilfælde sker dette på bekostning af andre virksomheder, der ligeledes er beliggende i Berlin, eller som ønsker at slå sig ned i Berlin.

(53) Kommissionen konkluderer, at GemRL ikke indeholder forskrifter vedrørende de-minimis-støtte, og at Tyskland i øvrigt heller ikke havde påberåbt sig de-minimis-ordningen. Siden 2. februar 2001 finder forordning (EF) 69/2001 ([21]) anvendelse på de-minimis-støtteordninger.

(54) Kommissionen kommer følgelig til det resultat, at statsstøtte, der skal ydes inden for rammerne af GemRL, i det mindste truer med at fordreje konkurrencevilkårene mellem medlemsstaterne som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1.

5.1.3. *Påvirkning af samhandelen*

(55) Kommissionen konstaterer, at enhver form for statsstøtte til en bestemt gruppe af handelsvirksomheder, som i et vist omfang truer med at fordreje konkurrencevilkårene mellem medlemsstaterne, i princippet også påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

5.2. **Støttens retmæssighed**

(56) Kommissionen konstaterer, at Tyskland har efterlevet sin anmeldelsespligt i henhold til EF-traktatens artikel 88, stk. og har underrettet Kommissionen om den påtænkte støtteordning.

5.3. **Støttens forenelighed med fællesmarkedet**

(57) I dette afsnit skal Kommissionen undersøge, om støtten efter EF-traktatens artikel 87, stk. 2 eller 3, er forenelig med fællesmarkedet.

5.3.1. *Undersøgelse af undtagelsesbestemmelsen i EF-traktatens artikel 87, stk. 2, litra c)*

(58) I henhold til bestemmelserne heri er støtteforanstaltninger for økonomien i visse af Forbundsrepublikken Tysklands områder, som er påvirket af Tysklands deling, i det omfang, de er nødvendige for at opveje de økonomiske ulemper, som denne deling har forårsaget, forenelige med fællesmarkedet. Tyskland fremførte, at de offentlige foranstaltninger, som GemRL's intervention er baseret på, skulle korrigere for Berlins udvikling på tidspunktet for byens deling.

(59) Kommissionen konstaterer, at undtagelsesbestemmelsen i EF-traktatens artikel 87, stk. 2, litra c), ikke finder anvendelse på støtte, hvor årsagen, som i det foreliggende tilfælde, skal findes i Tysklands genforening ([22]).

5.3.2. *Undersøgelse i henhold til bestemmelserne for støtte med regionalt sigte*

(60) Eftersom GemRL forfølger en klar regionalpolitisk målsætning, nemlig at få virksomheder til at forblive i Berlin, kunne undtagelsesbestemmelserne for støtte med regionalt sigte, dvs. EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a) eller litra c), være anvendelige i forbindelse med de regionale retningslinjer.

(61) De regionale retningslinjer indeholder forskellige forudsætninger, der skal være opfyldt, for at statslig regionalstøtte kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet.

5.3.2.1. De regionale retningslinjers anvendelsesområde

(62) Kommissionen konstaterer i første omgang, at GemRL i mangel af modstående holdepunkter gælder for virksomheder i alle brancher. Tyskland har dermed ikke overholdt afsnit 2 i de regionale retningslinjer, for så vidt angår udelukkelsen af de deri nævnte erhvervsgrene. Tværtimod må Kommissionen af Tysklands brev af 9. marts 1999 udlede, at også landbrugsvirksomheder

([19]) Se betragtning 39.
([20]) Se fodnote 7.
([21]) EFT L 10 af 13.1.2001, s. 30.

([22]) Se dom fra Retten i Første Instans af 15.12.1999 i forenede sager T-132/96 og T-143/96 *(Freistaat Sachsen, Volkswagen AG og Volkswagen Sachsen GmbH mod Kommissionen)*, Sml. 1999 II, s. 3663.

vil kunne begunstiges gennem GemRL (omvendt følgeslutning fra punktet »Ad 2.«, andet afsnit i brevet). Der gælder derudover for visse af de af de regionale retningslinjer omfattede erhvervsgrene sektorspecifikke ordninger ([23]). Tyskland har ikke undtaget disse erhvervsgrene fra GemRL eller tilpasset GemRL til de sektorspecifikke ordninger.

5.3.2.2. Støttens karakter, størrelse og løbetid i henhold til de regionale retningslinjer

(63) I henhold til punkt 4.1 i de regionale retningslinjer ydes regionalstøtte enten til **initialinvesteringer** eller til **jobskabelse, der er forbundet med investeringerne**. Begrebet initialinvestering defineres nærmere i punkt 4.4 i de regionale retningslinjer bl.a. som investering i fast kapital i forbindelse med oprettelse af en ny virksomhed, udvidelse af en eksisterende virksomhed, eller iværksættelse af en aktivitet, der indebærer en fundamental ændring af en eksisterende virksomhed gennem rationalisering, diversificering eller modernisering. GemRL opstiller forskellige støtteberettigede omkostninger, som opfylder kriterierne for at yde støtte til initialinvesteringer, jf. de regionale retningslinjers punkt 4.4, fordi der derigennem — sammenholdt med den relevante situation efter den offentlige byggeforanstaltning — etableres nye produktionskapaciteter, og fordi støtten således bidrager til regionaludviklingen. Der er tale om følgende omkostninger:

a) alle under litra c) i betragtning 17 (tilfælde 1) nævnte omkostninger til etablering i den nye bygning,

b) de under litra e) i betragtning 17 (tilfælde 1) opførte tilskud til administrationsgebyrer, der skal betales i tilfælde af afvigelser fra bygningsreglementet, forudsat at det er en ubetinget nødvendighed at afvige herfra for at tilpasse de nye anlæg til de tekniske krav,

c) de under betragtning 18 (tilfælde 2) nævnte omkostninger til ændring af bygningen.

Kommission konstaterer videre, at GemRL ikke indeholder regler for støtte, der ydes til jobskabelse, der er forbundet med investeringerne som defineret i punkt 4.12 i de regionale retningslinjer.

(64) I henhold til de regionale retningslinjers punkt 4.2, første led, skal støttemodtagerens bidrag til finansiering af sådanne initialinvesteringer mindst udgøre 25 %. Kommissionen konstaterer, at denne forudsætning kun er opfyldt for støtte til initialinvesteringer i medfør af betragtning 17, litra c), andet led (omkostninger til nybygning), idet der i dette tilfælde kun ydes et tilskud på indtil 20 % af de støtteberettigede nettoomkostninger. For alle andre under betragtning 63 nævnte initialinvesteringer giver retningslinjerne mulighed for tilskud på indtil 100 % af de støtteberettigede omkostninger. Her er der altså slet ikke tale om noget eget bidrag fra virksomhederne.

(65) Ifølge de regionale retningslinjers punkt 4.2, tredje led, skal det i støtteordningen fastsættes, at anmodningen om støtte skal indgives, inden gennemførelsen af projekterne påbegyndes. Kommissionen konstaterer, at denne forudsætning er opfyldt (punkt I.1, stk. 2, i GemRL).

(66) I henhold til de regionale retningslinjers punkt 4.5 skal støtte til initialinvestering beregnes på grundlag af dens procentvise andel af investeringens værdi. Denne støtteintensitet må med hensyn til nettosubventionsækvivalenten ikke overstige loftet over regionalstøtten for det pågældende støtteområde (punkt 4.7 og 4.8 i de regionale retningslinjer). Samtidig skal kumuleringsforbudet i de regionale retningslinjers punkt 4.18 overholdes. Ved brev af 17. juni 1999 har Tyskland forsikret, at de til enhver tid gyldige lofter over regionalstøtten vil blive overholdt, også ved en kumulering med andre støttemidler. Kommissionen konkluderer, at trods Tysklands forsikring er overholdelsen af de for Berlin gældende regionalstøttelofter kun sikret for de omkostninger til nybygning, der kan støttes med en nettointensitet på 20 %. For al anden støtte til initialinvesteringer har GemRL fastsat en overskridelse af de gyldige regionalstøttelofter, idet der kan ydes tilskud på op til 100 % af de støtteberettigede nettoomkostninger.

(67) I henhold til de regionale retningslinjers punkt 4.10 skal udbetaling eller tildeling af investeringsstøtte gøres betinget af, at den pågældende investering opretholdes i mindst fem år. Kommissionen konstaterer, at GemRL ikke opfylder denne forudsætning.

(68) Berlin by, herunder bydelen Brandenburg, som tilsammen udgør arbejdsmarkedsregion Berlin, er p.t. kun støtteberettiget frem til udgangen af 2006 i medfør af EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), jf. de regionale retningslinjer ([24]). GemRL skal finde anvendelse ud over 2006 og frem til udgangen af 2008. Kommissionen konstaterer, at initialinvesteringsstøtte i henhold til GemRL, som skal ydes for 2007 og 2008, i øjeblikket ikke i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), jf. de regionale retningslinjer, kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet.

([23]) Se herom fodnote 5 i de regionale retningslinjer. (Der gælder for kunstfiberindustrien, motorkøretøjs- og jern- og stålindustrien de særlige regler for investeringer, der omfattes af de multisektorale rammebestemmelser for regionalstøtte til store investeringsprojekter for 2002 (EFT C 70 af 19.3.2002, s. 4). For værftsindustrien finder i første omgang Rådets forordning (EF) nr. 1540/98 (EFT L 202 af 18.7.1998, s. 1) fortsat anvendelse frem til 31.12.2003).

([24]) Se fodnote 12.

(69) I henhold til punkt 4.15 i de regionale retningslinjer er driftsstøtte, dvs. støtte, der ydes med henblik på at nedbringe en virksomheds løbende udgifter, som virksomheden normalt ([25]) skulle have afholdt inden for rammerne af dens løbende forvaltning eller sædvanlige aktiviteter, principielt forbudt. I det foreliggende tilfælde er den »normale« og dermed relevante situation den allerede gennem den offentlige foranstaltning forstyrrede situation. I en sådan situation skal alle konkurrerende virksomheder normalt bære de tilsvarende finansielle byrder i det omfang, deres privatretlige eller offentligretlige erstatningskrav er udtømt. De af GemRL begunstigede virksomheder fritages imidlertid for de finansielle ulemper, som for andre virksomheder, der påvirkes af offentlige foranstaltninger, og som allerede har udtømt alle øvrige erstatningskrav, udgør normale løbende udgifter. Kommissionen konstaterer, at enhver støtte, der ikke er blevet klassificeret som initialinvesteringsstøtte i henhold til betragtning 63, opfylder de elementer, der kendetegner driftsstøtte.

(70) Undtagelsesvist kan der i medfør af de regionale retningslinjers punkt 4.15 ydes driftsstøtte til støtteberettigede områder, der falder ind under undtagelsesbestemmelsen i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a). Kommissionen konstaterer, at denne forudsætning ikke er opfyldt, da Berlin siden den 1. januar 2000 er et støtteområde i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c).

5.3.3. *Undersøgelse efter forskrifterne for små og mellemstore virksomheder (SMV)*

(71) Eventuelt kunne undtagelsesbestemmelserne for støtte til SMV komme til anvendelse, dvs. Kommissionens forordning (EF) nr. 70/2001 af 12. januar 2001 om anvendelse af EF-traktatens artikel 87 og 88 på statsstøtte til små og mellemstore virksomheder ([26]) (i det følgende benævnt: SMV-forordningen).

(72) Kommissionen konstaterer, at anvendelsesområdet for GemRL ikke er blevet indskrænket til SMV som defineret i bilag I i SMV-forordningen, men derimod gælder for alle virksomheder uanset størrelse og branche. Dette udelukker ikke, at GemRL også finder anvendelse på SMV, og at forudsætningerne i SMV-forordningen for så vidt kunne være opfyldt.

5.3.3.1. Anvendelsesområdet for SMV-forordningen

(73) I henhold til SMV-forordningens artikel 1, stk. 2, litra a), finder forordningen ikke anvendelse på aktiviteter vedrørende produktion, forarbejdning eller markedsføring af de produkter, der er anført i bilag I til traktaten. Kommissionen konstaterer, at dette område ikke udtrykkeligt er blevet undtaget fra GemRL. Tværtimod må Kommissionen af Tysklands brev af 9. marts 1999 udlede, at også landbrugsvirksomheder kan begunstiges gennem GemRL (se betragtning 62).

(74) SMV-forordningen gælder i henhold til artikel 1, stk. 1, uden at det påvirker Fællesskabets særlige forordninger eller direktiver, der er udstedt i henhold til EF-traktaten, og som vedrører statsstøtte til bestemte sektorer, uanset om de er mere eller mindre restriktive end denne forordning. Der gælder for visse sektorer mere restriktive sektorspecifikke regler ([27]). Kommissionen konstaterer, at Tyskland ikke har undtaget disse sektorer fra GemRL eller har tilpasset GemRL til de sektorspecifikke regler.

(75) Ifølge betragtning 13 i SMV-forordningen er denne ikke anvendelig på driftsstøtte. Kommission konkluderer, at alle støtteordninger under GemRL, som ikke er blevet kategoriseret i betragtning 63, er klassificeret som initialstøtte ([28]) og således ikke falder ind under fritagelsesbestemmelsen i SMV-forordningen.

5.3.3.2. Art, størrelse og løbetid af støtte, der er fritaget i henhold til SMV-forordningen

(76) Ifølge SMV-forordningens artikel 4 kan investeringsstøtte være forenelig med fællesmarkedet og fritaget for anmeldelsespligten i EF-traktatens artikel 88, stk. 3. Ifølge SMV-forordningens artikel 2, litra c), skal der her være tale om støtte til initialinvesteringer.

(77) Den generelt mulige bruttointensitet for sådanne støtteordninger andrager i henhold til SMV-forordningens artikel 4, stk. 2, 15 % for små virksomheder og 7,5 % for mellemstore virksomheder. Samtidig skal kumuleringsforbudet i SMV-forordningens artikel, stk. 2, overholdes. Ved brev af 17. juni 1999 har Tyskland ganske vist erklæret at ville overholde dette forbud, men Kommissionen konstaterer imidlertid, at den maksimale støtteintensitet for alle under betragtning 63 som initialinvesteringsstøtteordninger klassificerede tilskud alligevel bliver overskredet.

(78) I støtteområder i medfør af EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), udgør den mulige nettostøtteintensitet for initialinvesteringer i henhold til SMV-forordningens artikel 4, stk. 3, litra a) 30 % af de støtteberettigede omkostninger, såfremt støtten i henhold til SMV-forordningens artikel 4, stk. 3, andet led, ydes på den betingelse, at investeringen løber i mindst fem år i den støttemodtagende region, og at støttemodtageren bidrager til finansieringen deraf med mindst 25 %. Også her skal kumuleringsforbudet i SMV-forordningens artikel 8, stk. 2,

([25]) Se herom de i betragtning 38 anførte domme.
([26]) EFT L 10 af 13.1.2001, s. 33.
([27]) Se fodnote 23.
([28]) Se betragtning 69.

overholdes. Kommissionen konstaterer, at ingen af de under betragtning 63 som støtte til initialinvesteringer klassificerede gaver opfylder alle forudsætninger i SMV-forordningens artikel 4, stk. 3, første led, litra a) og artikel 4, stk. 3, andet led. For støtte til istandsættelse af et erstatningsobjekt på 20 % af de støtteberettigede nettoomkostninger er betingelsen om, at investeringen skal løbe i mindst fem år i den støttemodtagende region, ikke overholdt, mens forudsætningen for den øvrige støtte på op til 100 % af de støtteberettigede nettoomkostninger ikke kan holde allerede på grund af den for høje støtteintensitet.

(79) Ifølge SMV-forordningens artikel 10, stk. 1, andet led, anvendes forordningen indtil den 31. december 2006, mens støtteordninger indtil da, der er fritaget ved forordningen, i henhold til SMV-forordningens artikel 10, stk. 2, fortsat vil være fritaget i en seksmåneders tilpasningsperiode, altså indtil 30. juni 2007. GemRL skal finde anvendelse ud over 2006 til ultimo 2008. Kommission konstaterer, at støtte til initialinvesteringer ifølge GemRL, som skal ydes for 2007 og 2008, i øjeblikket på basis af den gældende SMV-forordning ikke kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet.

6. **KONKLUSIONER**

(80) De i henhold til artikel 88, stk. 3, i EF-traktaten forskriftsmæssigt anmeldte støtteordninger under GemRL udgør støtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1.

(81) For så vidt der som fremstillet i betragtning 69 er tale om driftsstøtte, opfylder denne ikke de relevante undtagelsesbestemmelser i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), sammenholdt med de regionale retningslinjer. GemRL er med hensyn hertil uforenelige med fællesmarkedet.

(82) For så vidt der som fremstillet i betragtning 63 er tale om støtte til initialinvesteringer, opfylder disse ikke alle forudsætninger for de relevante undtagelsesbestemmelser i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), sammenholdt med de regionale retningslinjer eller forordning (EF) nr. 70/2001. En beslutning, om at støtteordningen GemRL er forenelig med fællesmarkedet, for så vidt angår initialstøtte, må således nødvendigvis gøres betinget af, at Tyskland overholder alle relevante bestemmelser i de regionale retningslinjer og/eller forordning (EF) nr. 70/2001 —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Delstaten Berlins fælles retningslinjer for anvendelsen af erhvervsfremmemidler (i det følgende benævnt: fælles retningslinjer), som Tyskland påtænker at gennemføre, udgør statsstøtte efter EF-traktatens artikel 87, stk. 1.

Artikel 2

For så vidt den inden for rammerne af de fælles retningslinjer fastsatte støtte udgør driftsstøtte, er den uforenelig med fællesmarkedet.

Denne støtte kan derfor ikke ydes.

Artikel 3

For så vidt den inden for rammerne af de fælles retningslinjer fastsatte støtte udgør støtte til initialinvesteringer, er denne med forbehold af de i stk. 2 nævnte betingelser og pålæg forenelig med fællesmarkedet indtil den 31. december 2006.

Tyskland overholder bestemmelserne i de regionale retningslinjer og/eller forordning (EF) nr. 70/2001 med hensyn til støtteintensitet, kumulering, udelukkelse af følsomme sektorer, støttemodtagerens bidrag og investeringernes varighed på mindst fem år.

Artikel 4

Tyskland underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 5

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Bruxelles, den 24. juni 2003.

På Kommissionens vegne

Mario MONTI

Medlem af Kommissionen